

F11 Museum

Sveriges flygspaningsmuseum på Skavsta

Flygflottiljen F 11 lever vidare genom F11 Museum som etablerades 1991 på f d flottiljens område. Museet, som är Sveriges flygspaningsmuseum, visar utvecklingen av spaningstekniken fram till dagens JAS 39 Gripen. På museet finns flera svenska spaningsplan, Underrättelseplutonen och flygsimulatorer.

Text och foto GUNNAR VIEWEG och KENNETH ÅBRINK

På F11 Museum finns de flesta av kalla krigets spaningsflygplan: S 29 Tunnan, S 32 Lansen, S 35 Draken och SF 37 Viggen. Därtill en förnämlig samling flygspaningskameror. På F11 Museum finns landets enda bevarade underrättelsepluton från kalla krigets dagar. Museet är även ett "Air Science Center" med fyra avancerade flygsimulatorer för SF 37 Viggen, SK 60, Piper Seneca samt en unik JAS 39 Gripen-simulator. Tack vare museets specialinriktning, simulatorerna, och de flygdagar som museet arrangerar, kommer besökare från när och fjärran.

Underrättelseplutonen

UND-plut, Underrättelseplutonen, på F11 Museum består av två vagnar, vardera ett stort påbyggt långtradersläp, en serviceenhet och en mörkrumsbil. Den ena vagnen utgör stabsvagn och innehåller plats för briefing, förberedelse och rapportering av spaningsuppdragen. Den andra vagnen inrymmer ett komplett fotolaboratorium med kvalificerad utrustning för automatisk framkallning av filmerna, samt utrustning för fototolkning. Denna UND-plut från kalla krigets dagar är den enda bevarade i landet. Till vagn

På F11 Museum finns flertalet av kalla krigets spaningsflygplan bevarade.

narna hör även ett elverk och serviceskåp för försörjning av vatten och fotokemikalier, varför plutonen är helt självförsörjande. Stora delar av underrättelseplutonen motsvarar de enheter som idag är i bruk inom flygvapnet.

F11 Museums simulatorer

Saab 105/SK 60

Simulatorn till Flygvapnets tvåmotoriga skolflygplan SK 60 står i en dom, med c:a 4 m i diameter och med en filmprojicering på c:a 240 grader. Museets simulator är unik i Sverige och är byggd av F11 Museums egna tekniker.

SF 37 Viggen

Denna simulator har tidigare använts för utbildning av Flygvapnets piloter. Pirrande flygkänsla garanteras – och överljuds-

Interiörbilder från fotolabbet med den helautomatiserade framkallningen. Max hastighet genom maskinen, det vill säga framkallning, sköljning, fixering och torkning av filmen är 7,5 meter/minut. Då ska man veta att det är stora filmer, kanske 30 meter film med negativstorlek 24 x 24 cm. I labbvagnen finns olika typer av utrustning för tolkning av filmerna, delvis datoriserad där tolken bland annat får uppgifter om flygplanets höjd, hastighet, kurs samt lutning i höjd och sidled.

Simulator för SF 37 Viggen har använts för utbildning av Flygvapnets piloter. Förarplatsen fanns tidigare i en SF 37 baserad på F 21 Kallax.

Simulatore till Flygvapnets SK 60 står i en stor dom med en filmprojicering på 240 grader. Simulatore är unik i sitt slag Sverige.

I simulatore för tvåmotoriga Piper Seneca går det lugnare till än i simulatorerna för stridsflygplanen. Men projektionen på 180 grader ger det en härlig flygkänsla!

F11 Museums egna tekniker har modifierat och uppgraderat JAS 39 Gripen A-simulatore, vilken kommer från F 7 Sätenäs.

fart som verkligen känns! Förarplatsen till simulatore fanns tidigare i en SF 37 som flög som spaningsplan på F 21 i Luleå med nummer 58 på fenan.

JAS 39 Gripen

F11 Museums Gripen-simulatore kommer från F 7 Sätenäs. Det är en Gripen A-simulatore som använts i pilotutbildning. Museets tekniker har modifierat och uppgraderat den och den är i drift från senhösten 2021.

Piper Seneca

En simulatore i vilken man kan ta det lite lugnare. Med projektion på en 180 graders filmduk, ger det en härlig flygkänsla.

För de allra yngsta besökarna

finns en enkel "tvåmotorig" flygsimulatore. En instruktör hjälper alltid till och leder "flygningen".

Appen guidar

På F11 Museum erbjuds god service till besökarna, trots att museets erfarna gui-

der stadigt blir färre. Eftersom nästan alla museibesökare bär på en smartphone har museet satsat på en mobilapp.

Med appen skapar besökarna "sin egen" guidning med hjälp av QR-koder vid de flesta föremål i museet. Appen visar information om föremålen med hjälp av bilder, korta texter och filmer. Projektet startade våren 2019 med en liten appredaktion, som fick ansvar för att skapa en genomarbetad struktur för innehåll och funktioner. Under sommaren knöts så kontakt med ett mediaföretag i Katrineholm, KfV IT, som har en intressant modell för appbygge.

Den stora fördelen med modellen är att museets medarbetare själva skapar, lägger in och redigerar allt material i appen, med ett enkelt webbaserat program. Det sparar stora pengar, samtidigt som museet har full kontroll över innehållet. Efter ett intensivt utvecklingsarbete lanserades appen sommaren 2020. Därefter har den kontinuerligt utvecklats och fyllts på med allt mer material.

Appen F11 Museum är gratis på Apple Appstore och Google Play. Den kan lätt

laddas ner och med anslutna hörlurar går det att "besöka" F11 Museum var man än befinner sig - i väntan på ett personligt besök!

När F11 Museums app laddats ner, kan man testa funktionen med QR-koden. På plats i museet använder man helst QR-koderna, med hjälp av vilka det går att finna mängder av information och filmer.